

גמ' סנהדרין (יג): - סמיכת זקנים
רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פכ"ו סנהדרין ה"א) - כל המקלל דיין מדייני ישראל עובר בלא תעשה שנאמר אלקים לא תקלל, וכן אם קלל הנשיא אחד ראש סנהדרי גדולה או המלך הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר ונשיא בעמך לא תאור, ולא דיין ונשיא בלבד אלא כל המקלל אחד מישראל לוקה שנאמר לא תקלל חרש, ולמה נאמר חרש שאפילו זה שהוא אינו שומע ולא נצטער בקללה זו לוקה על קללתו.

ב. רמב"ם (פ"ג ממרים ה"ה) - אין זקן ממרא חייב מיתה עד שיהא חכם שהגיע להוראה סמוך בסנהדרין ויחלוק על בית דין בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת או בתפילין ויורה לעשות כהוראתו, או יעשה הוא על פי הוראתו ויחלוק עליהן והן יושבין בלשכת הגזית.

ג. רמב"ם (פ"ד סנהדרין ה"ו) - אין סומכין זקנים בחוצה לארץ ואע"פ שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל, אפילו היו הסומכין בארץ והנסמך חוצה לארץ אין סומכין, ואין צריך לומר אם היו הסומכין בחוצה לארץ והנסמכין בארץ, היו שניהם בארץ סומכין אותו אף על פי שאינו עם הסמוכים במקום אחד, אלא שולחין לו או כותבין לו שהוא סמוך ונותנין לו רשות לדון דיני קנסות הואיל ושניהם בארץ.

ד. דברים (י"ז, ט"ו-י"ח) - שום תשים עליך מלך אשר יבחר יקנוק אלקיה בו מקרב ארץ תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא-אחיה הוא: רק לא-יך-הלו סוסים ולא-ישיב את-העם מצרימה למען הרבות סוס ויקנוק אמר לכם לא תספון לשוב בצדק הנה עוד: ולא יך-הלו נשים ולא יסור לךבו וקסף ונהב לא יך-הלו מאד: והיה כשבתו על פסא ממלכתו וכתב לו את-משנה התורה הזאת על-ספר מלפני הפהגים הלויים:

ה. גירסת הגר"י ברצלוני לגמ' סנהדרין (יג): - אל רב אחר בריה דרבא לרב אשי, היכי סמכינן ליה, מיתבי ליה ידא ארישא וסמכיה ליה בשמיה וקרו ליה רבי ויהי ליה רשותא למידן דיני קנסות.

ו. רמב"ם (פ"א מלכים ה"ג) - אין מעמידין מלך בתחילה אלא על פי בית דין של שבעים זקנים ועל פי נביא, כיהושע שמינהו משה רבינו ובית דינו, וכשאול ודוד שמינם שמואל הרמתי ובית דינו.

ז. רמב"ם (פ"ד סנהדרין ה"א) - אחד בית דין הגדול ואחד סנהדרין קטנה או בית דין של שלשה צריך שיהיה אחד מהן סמוך מפי הסמוך, ומשה רבינו סמך יהושע ביד שנאמר ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו, וכן השבעים זקנים משה רבינו סמכם ושרתה עליהן שכינה, ואותן הזקנים סמכו לאחרים ואחרים לאחרים ונמצאו הסומכין איש מפי איש עד בית דינו של יהושע ועד בית דינו של משה רבינו.

ח. רמב"ם (פ"א סנהדרין ה"ג) - כמה בתי דינין קבועין יהיו בישראל וכמה יהיה מניינן, קובעין בתחלה בית דין הגדול במקדש, והוא הנקרא סנהדרי גדולה ומניינם שבעים ואחד, שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן שנאמר והתיצבו שם עמך הרי שבעים ואחד, הגדול בחכמה שבכולן מושיבין אותו ראש עליהן והוא ראש הישיבה והוא שקורין אותו החכמים נשיא בכל מקום והוא העומד תחת משה רבינו, ומושיבין הגדול שבשבעים משנה לראש ויושב מימינו והוא הנקרא אב בית דין ושאר השבעים יושבין א לפניו כפי שניהם וכפי מעלתם, כל הגדול מחבירו בחכמה יהיה קרוב לנשיא משמאלו יותר מחבירו.